

BENDEFY (BENDA) LÁSZLÓ AZ ANTROPOLÓGUS?

Tóth Gábor

Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola Állattani Tanszéke, Szombathely

TÓTH, G.: László Bendefy (Benda) the anthropologist? László Bendefy (Benda) (1904–1977) the natural scientist was born 90 years ago. His nearly 700 articles, studies and books deal first of all with the topics of geography, hydrology, mineralogy, cartography, paleontology and history. The scientist's articles also give evidence of anthropological interest of his young years.

Key words: *L. Bendefy (Benda); Museologist; Anthropological papers.*

A 90 éve, 1904. augusztus 17-én Vasváron (Vas megye) született természettudóst már 30 éves korától polihisztornak nevezték. Nem csoda, hisz életének 73 évét, munkásságát, csaknem 700 cikk, tanulmány és kötet őrzi, amelyekből megismerhetjük őt mint a magyar föld szerkezetét kutató geográfust, hidrológust, mineralógust, kartográfust, paleontológust, muzeológust, történészt és neves afrikakutatót.

Bendefy (Benda) Lászlóra szűkebb hazájában — Vas megyében — leginkább mint muzeológusra emlékeznek (Horváth 1984). 1924-től, húsz éves korától, a Vasvármegyei Múzeum Gáyer Gyula által vezetett Természetrzaji Osztályának segédjére, 1925-től pedig az általa megalakított Ásvány- és Őslénytár vezetője lett. 1924-től újraindította a világhírű baltavári őslénytani feltárásokat; munkássága nyomán jutott innét gyűjteményhez a londoni British Múzeum is. Önálló tudományos kiadványok megjelenítésével, évkönyvek és sorozatok indításával is sokat lendített a megye tudományos életén.

Életútja azonban még ennél is magasabbra ívelt (Vértesi 1984). 1929-ben a földrajz, földtan és őslénytani szaktárgyakból doktorálva kisebb kitérők után az Országos Földmérési Hivatalnál helyezkedett el, és írta meg a sokáig tankönyvként is használt köteteit tektonikai és geomorfológiai témakörökben.

Afrikai expedíció szervezése kapcsán a Vatikáni Levéltárban búvárkodva a magyar őshaza kutatása, a magyar őstörténet kérdései felé fordult. Eredményeit több kötetben és tanulmányban tette közzé.

A II. világháború után a hazai ásványkincsek és nyersanyagok felkutatására és hasznosítására fordította energiáját; elsősorban a Dunántúlon tárt fel barnaszén és thermásvíz tartalékokat. 1950-ben az Országos Felsőrendű Szintezés vezetője, 1952-ben a Műszaki Egyetem oktatója, 1959-től pedig nyugdíjazásáig a Vízügyi Tudományos Kutató Intézet szakértőjeként dolgozott. Több hazai és külföldi tudományos társaság tagjaként 1977. augusztus 13-án hunyt el.

Fiatal korának van egy tízéves intervalluma, amit embertani témájú írásai is fémjeleznek. Bennük a népszerűsítés, illetve a tudományos adatközlés feladatának próbált megfelelni — sikerrel. Közülük is kiemelkedik népszerűsítő cikke a torzított koponyákról, a velemszentvidi makrokefál koponya leírása és ismertetése, valamint a "magyar föld leg-ősibb lakóinak" tudományos igényű leírása.

Bendefy (Benda) László *embertani vonatkozású írásai* (Vértesi 1983 alapján) a következők:

- Emberevő ősemberlelet Rábapüspökiben. — Pesti Napló, 1927. okt. 9. 12. p.
- A "kutyafejű király" birodalmában. — Pesti Napló, 1928. dec. 30. 14. p. (A mesterségesen torzított koponyák története.)
- Magyarország ősemberei. — Pesti Hírlap, 1928. máj. 27. 13. p.
- Ősemberi kannibáллеlet Rábapüspökiben. — A Vasvármegyei Múzeum Természettudományi Osztályának jelentése az 1928. évről. Annales Musei Comit. Castriferrei Sectio Hist. — Natur., Szombathely, 1928. 82–86. p.
- Ősemberi kannibáллеlet Rábapüspökiben. — Természettudományi Közönlöny, 1928. 858. füz. 291–295. p.
- A rábapüspöki kannibáллеlet. — Vasárnapi Újság, 1928. ápr. 22. 2. p.
- Velemszentvid ősemberei. — Pesti Hírlap, 1928. júl. 1. 24. p.
- A velemszentvidi makrokefal-koponya. — A Vasvármegyei Múzeum Természettudományi Osztályának jelentése az 1928. évről. Annales Musei Comit. Castriferrei Sectio Hist.–Natur., Szombathely, 1928. 86–88. p.
- Ősidők, ősemberek. Képek a magyarföldi ősemberek életéből, I–II. köt. — Magyar Etiópiai Expedíció Országos Bizottságának kiadása, Budapest, 1934. 208. pp.
- A magyar föld legősibb lakói. — Dunántúli Tanítók Lapja, 1937. 1–2. szám, 4–6. p.

*

Közlésre beérkezett: 1994. augusztus 4-én.

Irodalom

- Horváth, E (1984) Dr. Bendefy László a muzeológus. — *Vasi Szemle*, 38; 610–613.
 Vértesi, P (1983) Bendefy László. — *Vasi Életrajzi Bibliográfiák*, 9; pp. 133. Berzsényi Dániel Megyei Könyvtár, Szombathely.
 Vértesi, P (1984) Dr. Bendefy László életútja. — *Vasi Szemle*, 38; 606–609.

A szerző címe: Tóth Gábor
 Mailing address: Berzsényi Dániel Tanárképző Főiskola Állattani Tanszéke
 H-9701 Szombathely
 Károli Gáspár tér 4.
 Hungary